

HEKSENKIND

Monica Furlong

Heksenkind

Lemniscat Rotterdam

*Voor mijn grootmoeder, Neni, en voor Nina Coltart,
met dankbaarheid en genegenheid.*

Zevende druk, 1999

Vertaling: Anneke Koning-Corveleijn

Omslag: Dirk van der Maat

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v. Rotterdam 1988

ISBN 90 6069 690 5

© Monica Furlong 1987

First published in Great Britain 1987 by Victor Gollancz Ltd., London

Oorspronkelijke titel: *Wise Child*

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk: Drukkerij Haasbeek, Alphen aan den Rijn

Bindwerk: Boekbinderij Spiegelenberg b.v., Zoetermeer

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

Inhoud

1 Juniper	7
2 Het witte huis	22
3 De kruidentuin	34
4 Eten voor de feeën	47
5 Cormac	56
6 Vliegen	63
7 De zolder	75
8 Verleiding	86
9 De kelder	95
10 Redding	100
11 Geheimen	107
12 Weggelopen	116
13 Dochter van Maeve	119
14 De Taal	132
15 Het meifeest	140
16 Zomer	148
17 De steen van Maeve	155
18 De terugkeer van Juniper	165
19 De arrestatie	176
20 Het proces	185
21 De ontsnapping	197

Leana en Juniper leefden in de zevende eeuw, in het koninkrijk Dalriada, dat nu deel uitmaakt van Schotland, op het eiland dat we Mull noemen. Ze spraken Gaelisch, een Keltische taal, wat betekent dat Engels een vreemde taal voor hen was; Juniper, die uit Cornwall kwam, sprak ook nog het Gaelisch zoals het in Cornwall werd gesproken. Dalriada was pas tweehonderd jaar voor het verhaal begint bekeerd tot het christendom. Maar er waren nog steeds mensen die een ander geloof hadden. En sommigen van hen, zoals Juniper, waren heksen...

1 Juniper

Juniper was anders dan wij. Ze kwam dan ook uit een ander land, uit Cornwall, en hoewel ze onze taal perfect beheerste – behalve dan de p's, want die konden alleen wij goed uitspreken – zag ze er anders uit dan wij. Ze was langer, donkerder van huid, en hoewel ze zwart haar had, net als Finbar en ik, had ze niet dezelfde helderblauwe ogen als wij. Haar ogen waren zachter en donkerder van kleur en gaven haar iets peinzends, iets stils.

Ze leidde ook een heel ander soort leven dan onze vrouwen. Ze was wat wij in onze taal een *cailleach* noemden. Een *cailleach* was een alleenstaande vrouw, maar niet alleen dat, het was ook een vrouw die iets geheimzinnigs had. De meeste vrouwen in ons dorp waren getrouwd. Ze waren de vrouwen van boerenknechten, van zeelui of van vissers, en ze hadden een heleboel kinderen door het huis krioelen. De enkele vrouwen die niet getrouwd waren, woonden thuis en zorgden voor hun ouders. Er was geen vrouw die op zichzelf woonde, zoals Juniper.

Juniper woonde buiten het dorp in een wit, stenen huis. Het lag heel hoog, boven op een soort steile rots, waardoor het net leek of de grond een paar meter voor haar tuin plotseling was opengespleten. Achter haar huis lag een grote weide die in het voorjaar en in de zomer bezaaid was met bloemen. Achter die weide, zou ik op een dag ontdekken, lag een heideveld, geurend naar munt, slaaplelies en gagel, en daarachter lagen de blauwe bergen. Daarboven op die rots leken de sterren 's nachts heel dichtbij en overdag leek het wel alsof je op het dak van de wereld stond.

Aan de voorkant van haar huis kronkelde een pad naar beneden, naar het dorp toe. Er waren ook schapenpaadjes en er waren spelonken in de rode rotswand. De voorkant van haar huis

keek uit op het dorp en de achterkant op haar kruidentuin en de hei.

Wat Juniper het meest anders maakte dan wij was dat ze de toverkunst beoefende. Als we haar een *cailleach* noemden bedoelden we eigenlijk dat ze een heks was, een tovenares, waarschijnlijk in dienst van de duivel. Ons bewijs daarvoor was dat ze op zondag niet naar de kerk kwam, waar de priester tijdens de mis het brood en de wijn omhoog hield. Ze kwam naar het dorp als de mensen wanhopig waren en het hun niet meer kon schelen wat priester Fillan ervan vond. Als een man het niet meer kon aanzien hoe zijn vrouw al uren tevergeefs met een bevalling bezig was; als iemand na een ongeluk bijna dood was; als een kind ijelde van de koorts; als een vrouw een boze geest in zich had, dan haalden ze Juniper erbij en wat ze ook bij de mensen deed (en niemand vertelde ooit hetzelfde), dikwijls werd de patiënt beter.

Eigenlijk maakte dat ons niet dankbaar; het versterkte juist ons gevoel dat ze een heks was.

Als heel klein kind was ik doodsbang voor haar. De moeders in ons dorp zeiden vaak dreigend tegen hun kinderen: ‘Als je stout bent, geef ik je aan Juniper.’ Ik vraag me af of mijn moeder Maeve dat ook heeft gedaan. Natuurlijk was Juniper niet de echte naam van de heks. Zoals zovelen in ons dorp werd ze bij haar bijnaam genoemd – in haar geval naar de plant *Juniperus communis*, de jeneverbes, omdat die plant haar favoriete geneesmiddel was. We konden er heel gemakkelijk aan komen, want het groeide op de berg. In een dorp waar heel veel mensen arm waren was het een goedkoop medicijn tegen allerlei kwalen.

Mijn allereerste herinnering aan Juniper is van toen ik een jaar of drie was. Ik stond in onze dorpsstraat, terwijl mijn grootmoeder met een groepje burens praatte. Er viel ineens een stilte toen Juniper langskwam. Ze zei iets vriendelijks tegen de vrouwen en glimlachte naar mij. Ik lachte niet terug maar begroef mijn gezicht in mijn grootmoeders rok – ik kan nu nog die mufte oude-vrouwengeur ruiken – en haalde pas weer adem toen haar lange gestalte voorbij was. Mijn grootmoeder legde haar hand op mijn

hoofd om me gerust te stellen, maar met echte kinderlogica bedacht ik dat ze dat niet gedaan zou hebben als Juniper niet gevaarlijk was geweest.

De eerste keer dat Juniper en ik een soort gesprek hadden was toen ik ongeveer vijf was. Ik speelde vaak bij mijn neefjes en nichtjes omdat mijn moeder Maeve, van wie sommige mensen beweerden dat ze zelf ook een heks was, toen al weggelopen was. Mijn grootmoeder werd te oud om de hele tijd voor mij te kunnen zorgen. (Mijn vader Finbar zat gewoonlijk op zee. Hij voer op die woeste driehoek tussen ons land, Dalriada, Wales en Ierland. Soms ook voer hij naar Cornwall of Bretagne en bracht dan tin mee, of zilver, of prachtig bewerkte wapenrustingen.)

Ik was op een na de jongste van alle neefjes en nichtjes, enig kind, en werd altijd razend als ik mijn zin niet kreeg. Als ik daaraan terugdenk ben ik heel verbaasd dat ze zoveel geduld met me hadden, vooral omdat ik, zeker in het begin, meer te eten kreeg en mooiere kleren had dan zij. Net als Juniper en vele anderen werd ik niet bij mijn eigen naam genoemd, maar had ik een soort bijnaam, *Leanaibh Glic*, afgekort tot *Leana*, die je zou kunnen vertalen als 'Wijs Kind'. Het was geen compliment; het was een naam die gebruikt werd voor kinderen die net als ik vaak moeilijke woorden gebruikten, die alles wilden weten, of die op de een of andere manier vroegwijs leken. Ik vond het niet erg dat mijn neefjes en nichtjes me zo noemden, omdat ik ze heel erg bewonderde en zij in mijn ogen bijna geen kwaad konden doen. Het was heerlijk om bij ze te zijn en door hen vertroeteld te worden.

Op een mooie, gouden, windloze herfstdag waren we naar de kust gegaan om te spelen: Conor en Domnall, Seumas en Fingal, Bride, Morag, Mairi, Colman en ik. Daarna zwierven we rond met onze grote manden tot we de velden vonden waar heel veel bramen groeiden aan huizenhoge struiken. Die braamstruiken zaten vol sappige vruchten, net rode en zwarte vingerhoedjes. Ik plukte niet zo snel, omdat ik telkens ophield om ervan te snoepen, maar op het laatst had ik een klein mandje vol.

Op weg naar huis werd ik moe. Het begon al donker te worden, het was koud en mistig, en de schrammen op mijn armen en benen, waarvan ik eerst geen last had gehad, begonnen nu pijn te doen. Mijn mand werd zwaar en ik wilde gedragen worden. Conor droeg me toen een hele tijd op zijn rug en Colman, mijn grote vriend, droeg mijn mand, hoewel hij niet veel groter was dan ik. Maar op het laatst werden zij ook moe en Conor zette me weer op het pad neer. Colman gaf me mijn mandje terug.

‘Lopen!’ zei Conor.

Ik vond het heerlijk op Conors brede rug gedragen te worden en wilde niet lopen. Ik liep te mokken en bleef een beetje achteraan hangen, terwijl de anderen op mij wachtten. Uiteindelijk ging ik op de grond zitten. Ik dacht dat Conor me dan wel weer zou dragen.

‘Nou goed,’ zei Conor. ‘Dan gaan wij wel verder zonder jou.’

‘Dadelijk komen de *tarans* je halen,’ zei Mairi, die altijd een beetje hatelijk was. ‘Of het volk van de Sidhe.’ De *tarans* waren de geesten van baby’s die niet gedoopt waren en waarvan gezegd werd dat ze kinderen meenamen.

Het volk van de Sidhe waren de feeën, het Stralende Volk.

Tot mijn grote verbazing liepen ze allemaal door en lieten me daar zitten – ze hadden schoon genoeg van mijn driftbuien. Alleen Colman keek onzeker over zijn schouder achterom. Ik zag hun witte en bruine kielen vervagen toen ze een veld overstaken en een ander veld opliepen. Toen waren ze weg. Het donker kwam om de bosjes heen geslopen en nestelde zich langzaam in de hoeken van de velden. De lucht was vaalblauw, het blauw van het oog van een oude boze man. Ik was verbijsterd dat ze me zomaar in de steek lieten.

Het kwam niet bij me op om op te staan en achter ze aan te gaan. Ik bleef zitten op het pad waar ze me hadden achtergelaten en een gevoel van grote eenzaamheid be kroop me. De *tarans* of het Stralende Volk zouden me zeker komen halen en ik zou niemand van wie ik hield ooit terugzien. De tranen sprongen in mijn ogen en rolden over mijn wangen. Ik legde mijn hoofd op mijn knieën en snikte het uit van vermoeidheid en wanhoop. En toen gebeurde het.

‘Leana!’ zei een stem. Er was genegenheid in die stem. Ik keek omhoog en daar zat Juniper op haar ezel en keek me aan. Met een sierlijke, jeugdige beweging stapte ze van haar ezel, en voor ik wist wat er gebeurde, had ze zich over me heen gebogen en met een zakdoek de tranen van mijn wangen geveegd. Ik stopte met huilen, vooral van verbazing denk ik, en ze tilde me op en zette me met een zwaai op het zadel.

‘Arm kindje!’ zei ze. Ik kon niet met mijn voeten bij de stijbeugels, maar ze hield me stevig vast en zei met zachte stem iets tegen de ezel, die weer begon te lopen. Het was allemaal heel wonderlijk. Het was ook vreemd om te zien dat de draagmannen van de ezel vol zaten met bramen, met helemaal bovenop een paar grote paddestoelen – het was nog nooit bij me opgekomen dat Juniper ook at, net als andere mensen.

Al spoedig kwamen we mijn neefjes en nichtjes weer tegen. Om me een lesje te leren stonden ze een paar velden verder op me te wachten. Ze schrokken toen ze de ezel en Juniper in de opkomende duisternis zagen aankomen. Ze schrokken waarschijnlijk nog meer toen ze mij op het zadel zagen zitten. Ik wist zelf niet of ik me nu zelfvoldaan voelde of verlegen.

‘Ze wilde niet lopen,’ verdedigde Conor zich.

‘Haar benen zijn nog maar kort,’ antwoordde Juniper, zonder verwijt.

Het groepje kinderen volgde ons, steeds op ongeveer dezelfde afstand; ik kon ze horen fluisteren en giechelen. Een van hen – het moet Seamus zijn geweest – riep brutaal en uitdagend: ‘Leer ons eens een toverspreuk!’ Ik keek opzij naar Juniper, maar ze glimlachte alleen maar in zichzelf en zei niets. Ze was zwijgzaam op haar eigen, speciale manier, maar ik voelde me net zo vertrouwd met haar alsof we met elkaar praatten. Ze sprak nog maar één keer en dat was toen we het dorp naderden en we de vertrouwde kaarslichtjes in de huizen zagen flikkeren.

‘Je bent nu misschien te moe om te lopen, maar eens zul je een groot reizigster zijn,’ zei ze. ‘Je bent niet voor niets Finbars dochter.’ Toen tilde ze me van de ezel af en zette me op de grond. Ik stond daar nogal dwaas op het pad te wachten tot de anderen me weer hadden ingehaald.

‘Wat zei de heks?’ wilde Bride weten.

‘Niks, eigenlijk,’ zei ik, mijn geheim bewarend.

‘Stel je voor!’ zei Colman vol bewondering. ‘Je hebt op Junipers ezel gereden.’

‘Die heet Tillie,’ zei ik.

‘Alleen maar omdat ze zo’n baby is,’ zei Mairi.

‘En toch was het een avontuur,’ zei Morag.

Dit gebeurde allemaal toen Bonifatius paus was; hij, die Deusdedit opvolgde. Galbrain was toen de opperheer van Dalriada.

In de daaropvolgende paar jaar raakte ik de molligheid die ik als klein kind had gehad kwijt en werd mager en pezig. Ik was geen bijzonder mooi kind en toen ik luizen kreeg, knipte mijn grootmoeder, die niet al te best meer kon zien, mijn haar helemaal schots en scheef af, zodat het hier en daar recht overeind stond. De kinderen lachten me uit, maar dat kon me niet zoveel schelen – ik vond het toen nog niet zo belangrijk hoe ik eruitzag. Als Colman niet op school zat, trokken we als een stel jonge honden samen de wildernis in, in de zomer allebei blootsvoets. Maar ’s winters droeg ik mooie leren schoenen, terwijl Colman een paar oude, verstelde laarzen droeg met een loshangende zool. Zijn kleren waren versleten en veel te klein. Toch kwam het niet bij me op om medelijden met hem te hebben. Ik was eerder jaloezers op hem, want hij ging naar school. Ik was een tijdje op een meisjesschool geweest. Die school werd geleid door een oude vrouw uit het dorp. Toen ze ons echter eenmaal lezen en schrijven had geleerd, wat maar een paar van ons onder de knie kregen, was er niets anders meer te leren dan spinnen en weven, en daar had ik een ontzettende hekel aan.

Voorals in de winter betekende het dat ik een groot deel van de tijd thuis moest doorbrengen, wat ik niet zo leuk vond. Finbar was natuurlijk alweer een tijd weg voor een grote zeereis, waardoor alleen mijn grootmoeder als gezelschap overbleef. Ik herinnerde me dat ze ooit heel beweeglijk was geweest; altijd in huis bezig met koken en schoonmaken. Nu bracht ze de hele dag voor het haardvuur door en zat meestal in haar stoel te dutten; te moe

om te spinnen of zelfs te praten. Ze kon vroeger zo prachtig vertellen en zingen – ik had gelachen en gehuild om haar verhalen, die me ook wel eens de stuipen op het lijf hadden gejaagd; soms had ik zelfs mijn vingers in mijn oren gestopt omdat ik het niet meer kon verdragen.

‘Nee, ik wil het niet weten!’ en dan: ‘Vertel verder, toe nou, vertel verder.’ Nu waren er geen verhalen meer, er was alleen die doffe, verwarde blik in haar ogen.

‘Finbar?’ zei ze een keer tegen mij, en ik had verschrikt gezegd: ‘Finbar is weg, weet u nog wel? Hij zal wel weer gauw terug zijn.’

We aten alleen nog maar af en toe. Mijn grootmoeder maakte nooit meer iets te eten klaar, en het kwam niet bij me op om te proberen te koken, net zomin als ik het huis schoonmaakte of opruimde. Mijn tante deed wat ze kon en gaf ons huis van tijd tot tijd een grote beurt.

Op een mooie zomerdag ging ik mijn neefjes en nichtjes opzoeken en zei: ‘Grootmoeder is vandaag te moe om op te staan.’ Mijn tante keek op van de wastobbe en begon meteen haar handen af te drogen. Haar knappe gezicht stond vermoeid.

‘Dan ga ik maar even langs om te kijken,’ zei ze, en deed haar omslagdoek om. Later die dag vertelde ze me dat grootmoeder gestorven was.

‘Wat moet ik nou doen?’ zei ik met een harde en boze stem die moest verbergen hoe bang ik was. Toen gaf ik zelf maar antwoord: ‘Ik weet het al, ik kom bij u en Colman wonen.’

Mijn tante schudde langzaam haar hoofd en nam me op schoot, iets waar ze meestal geen tijd voor had.

‘Leana, je weet dat we van je houden,’ zei ze, ‘maar er is nu al niet genoeg eten voor onze eigen kinderen. En, hoe dan ook, je oom Gregor...’ Tante Morag was doodsbang voor oom Gregor. Ik wist dat het waar was wat ze zei. Ik had de kinderen vaak genoeg zien slapen in dezelfde kamer als mijn oom en tante, met zijn vijven in een bed gepropt. Dat zou ik vreselijk hebben gevonden. Plotseling herinnerde ik me iets van vroeger, toen mijn grootmoeder nog in orde was. Als ze een cake had gebakken of stoofpot had gemaakt, hadden de kinderen dat zowat ver-

slonden. En ik herinnerde me ook die keer dat Bride bijna in tranen was uitgebarsten toen ik weer eens zonder erbij na te denken de laatste haverkoek had gepakt. Ik was trots en hield van mijn eigen bed, mijn schone kiel, en mijn goede leren schoenen die Finbar voor me had gekocht. En ik hield van eten. ‘Wat gebeurt er nu met mij?’ begon ik te jammeren. Maar ik wist het antwoord al voor ze het me gaf.

De mensen in ons dorp waren er trots op dat ze zorgden voor hen die in nood waren. Er was een oud gebruik, een soort instelling, die we ‘de veiling’ noemden. Als de ouders van een kind stierven of als soms een vrouw helemaal alleen was overgebleven, kwamen de mensen van het dorp na de mis bij elkaar. Ze gingen dan in een kring op het gras voor de kleine stenen kerk staan. De priester nam de leiding en samen zochten ze dan uit wie de diensten van de thuisloze nodig had, of, en dat kwam vaker voor, wie er overgehaald kon worden haar maar bij zich in huis te nemen.

‘Maar Finbar dan?’ zei ik wanhopig. Ik probeerde een manier te bedenken om hier onderuit te komen.

‘Het is echt iets voor hem om weg te zijn wanneer je hem nodig hebt,’ zei mijn tante. ‘God mag weten wanneer hij weer terug is. Waar moet jij dan in de tussentijd wonen, kindje? Wie zorgt er dan voor jou?’ Ik wilde heel graag zeggen dat ik wel voor mezelf zou zorgen, maar ik wist dat ik dat niet kon. Toen mijn haar nog lang was, kon ik het niet zelf wassen of vlechten. Ik kon geen soep of stoofpot maken of een cake of brood bakken, al had ik door de honger wel geleerd pap te koken. Ik begon weer te huilen. Ik voelde me hulpeloos en dacht eraan hoe vernederend het was om tijdens de veiling voor het hele dorp te kijk te moeten staan.

‘Het valt wel mee,’ troostte mijn tante me. ‘Het zijn goede vrouwen, hier in het dorp, en als ze niet goed voor je zijn, krijgen ze met mij te maken.’

Daar was ik nu niet zo bang voor. Het was meer dat ik mezelf bijzonder vond, een kind om gekoesterd te worden. Nu was ik plotseling een ding dat net als een pot of een pan verhandeld kon worden.

Ik zat de hele mis door te huilen. Na de mis leidde de priester me naar buiten. De dorpingen stonden daar te wachten. De priester was een Ier met het krullende rode haar en de blozende huid die zo anders waren dan de blonde haren, blauwe ogen en frisse, lichte gelaatskleur die de meesten van ons hadden. Zijn hand rustte zwaar op mijn schouder. Ik probeerde me eronderuit te wurmen, maar hij verstevigde zijn greep.

‘In naam van Onze Heer Jezus Christus, die ons heeft opgedragen voor de daklozen en de weeskinderen te zorgen, vraag ik jullie deze ochtend om een onderdak te vinden voor onze kleine zuster hier. Ik wil jullie eraan herinneren dat naastenliefde de basis van ons geloof is en dat jullie voor jezelf een beloning zullen verkrijgen in de hemel.’

Ondanks deze aanmoediging viel er een lange stilte. Ik liet mijn hoofd hangen. Niemand scheen me te willen hebben. Toen sprak Brigid van de Overkant.

‘Wij kunnen nog wel een paar meisjeshanden gebruiken, vooral nu de oogst eraan komt, maar ze is eigenlijk te klein en ze heeft nog nooit gewerkt. We hebben altijd al gezegd dat ze een verwend kind was.’

Greta met de Littekens was de volgende die sprak.

‘Ik kan haar wel leren werken,’ zei ze. ‘Er zijn geen luie meisjes bij mij thuis.’ Ik kende haar kinderen wel. Ze zagen er altijd angstig en uitgeput uit, kleine werkpaarden voor ze acht jaar waren. Ze gingen niet vaak naar school en als ze wel kwamen hadden ze dikke ogen van het huilen en kon je zien dat ze geslagen waren. Ik voelde hoe mijn tante naast mij verstijfde.

‘Zijn er nog andere voorstellen?’ vroeg de priester. Het kon hem duidelijk niet schelen wie me in huis nam. Er viel weer een lange stilte en ik drukte mijn nagels hard in mijn handpalmen als om me te verzetten tegen het lot dat me in de handen van Greta zou brengen.

‘Ik zal graag voor haar zorgen als ze dat zou willen,’ klonk toen opeens Junipers diepe, hese stem. Ik had haar nog niet gezien, maar daar stond ze nu, in de kring, een hoofd groter dan alle anderen. Ze stond recht tegenover de priester. Die twee vormden een groot contrast – de blozende priester met zijn blanke

huid en de donkere, stralende vrouw. De hand van Fillan sloot zich nog steviger om mijn schouder – Juniper en hij waren niet bepaald dol op elkaar.

‘Ze krijgt onderdak bij christenen,’ zei hij kortaf.

‘Ik zal haar natuurlijk naar de kerk sturen,’ zei Juniper.

Fillan deed net of hij haar niet hoorde, maar ik voelde hem aarzelen. Er ging een gemompel door de kring. Niemand was echt dol op Greta en ze wilden haar niet graag een kind toevertrouwen. Misschien waren ze ook wel bang om Juniper boos te maken omdat zij haar toverkracht vreesden. Hoe dan ook, ze voelden meer voor Juniper – zij was net zo goed hun tovenares als Fillan hun priester. Ze wilden niet graag gedwongen worden tussen die twee te kiezen.

‘Waarom laten we Leana niet zelf kiezen?’ zei Juniper. Er steeg weer een gemompel op in de kring. Ik was knalrood geworden van verlegenheid om deze afschuwelijke gebeurtenis, deze kwelling om te moeten kiezen. Voor het eerst in mijn leven keek ik Juniper recht aan. Ik zag haar slanke gestalte, de lachrimpeltjes op haar gezicht – zelfs nu glimlachte ze vrolijk, zodat je haar sterke witte tanden kon zien. Ze had diepdonkere ogen, ogen die verdriet en zorgen hadden gezien, en droeg een donkerrode jurk (de vrouwen in ons dorp droegen meestal bruin of zwart). Ze had een grote robijn aan haar vinger en droeg een grote, strooien hoed. Haar huid was warm olijfbruin van kleur en ze had glanzend zwart haar, net als ik.

Toen keek ik naar Greta; naar haar kleine, bittere, gesloten gezicht, naar de lange, broodmagere armen waarmee ze haar kinderen sloeg. Ik keek ook naar de twee kinderen naast haar met hun sluwe, achterdochtige gezichten. Ik kon onmogelijk bij Greta gaan wonen, maar we wisten allemaal dat Juniper voor de duivel werkte. Als ik nu voor haar zou gaan werken was ik misschien ook wel voor altijd veroemd. Ik wong mijn handen. De situatie waarin ik me bevond was echt hopeloos.

Net op dat moment weerklonk de luide, heldere stem van tante Morag. Arme, bange tante Morag, die in doodsangst leefde voor de opvliegende buien van Gregor, en die buiten haar eigen huis zelden haar stem verhief.

‘We moeten ook rekening houden met wat Finbar wil,’ zei ze.

‘Finbar?’ zei Fillan verbaasd.

‘Voor hij wegging voorzag hij dat zijn moeder zou kunnen sterven en dat Leana onderdak nodig zou hebben tot hij terugkwam. Hij zei dat als dat zou gebeuren zij naar Juniper moest gaan, dat hij Juniper gevraagd had dit voor hem te doen en dat ze daarin had toegestemd.’

Juniper zei hier geen ja of nee op, ze glimlachte alleen maar. Het duurde even voor ik het begreep. Al was ik maar een kind, ik wist heel goed dat tante Morag loog. Het zou niet bij Finbar opkomen om op die manier aan mijn toekomst te denken – hij zou het probleem nooit voorzien hebben – dus tante Morag moest een reden hebben om te liegen. De reden was, begreep ik opeens, dat ze me een soort wenk wilde geven. Dat het goed was als ik bij Juniper zou gaan wonen, wat ze me ook over haar hadden verteld. Ik reageerde onmiddellijk, zonder verder na te denken.

‘Ik wil bij Juniper wonen,’ zei ik.

De priester werd nog roder dan anders.

‘Zijn er geen christenen die haar in huis willen nemen?’ vroeg hij.

De mensen begonnen weer onder elkaar te mompelen. Ze wisten heel goed dat Juniper het zich beter kon veroorloven om mij te eten te geven dan zij. Fillan had makkelijk praten – bij hem thuis waren er geen hongerige kinderen.

Op dat moment mengde oom Gregor, die waarschijnlijk niet door tante Morag overtroefd wilde worden, zich in het gesprek. ‘Als Finbar dat zo wilde...’ zei hij. (Misschien doe ik hem onrecht. Misschien maakte ook hij zich echt zorgen om mij.) Fillan wist dat hij verslagen was – je kon duidelijk aan zijn gezicht zien dat hij woedend was.

‘Goed dan,’ zei hij, ‘ze gaat naar de *cailleach*.’ Er ging een lichte schok van verrassing door de mensen toen ze hem dat woord hoorden gebruiken. Het was een woord dat stiekem werd gebruikt, niet zomaar hardop.

‘Goed,’ zei Juniper. ‘Leana, je zult nog bij je grootmoeder moeten waken voor ze begraven wordt. Na de begrafenis komen Tillie

en ik je ophalen.’ Ze glimlachte warm en vriendelijk naar me, glipte door de menigte en was weg. De menigte begon zich ook te verspreiden, niet zoals anders met allerlei klets- en roddelpraatjes, maar snel en stil, alsof er iets onaangenaams was afgedaan, en toen liep ik weer met mijn tante en mijn neefjes en nichtjes mee naar huis. Ik liep een beetje achteraan, boos om die beproeving van daarnet waar alle mensen van het dorp bij waren, maar vooral bang. Waarom moest het mij nu overkomen dat ik, als enige van alle mensen die ik kende, bij een heks moest gaan wonen? Niemand praatte erover, maar halverwege pakte Colman mijn hand. Ik liet niets merken, maar hield zijn hand stevig vast.

Het was de gewoonte in het dorp om bij de doden te waken. Die avond gingen mijn tante en ik dus plichtsgetrouw naast het lichaam van de dode zitten. Ze zag er nu zo anders uit dat ik helemaal niet het gevoel had dat het mijn grootmoeder was. Haar haar was gekamd en ze hadden haar een grijze jurk aangedaan die ik kende, maar het was de uitdrukking op haar gezicht die zo helemaal anders was. Na wat wel een eeuwigheid leek, glipte Colman de kamer binnen en ging ook zitten waken. Het was onbeschrijflijk saai om daar alleen maar te zitten. Ik huilde nogal veel. Niet om mijn grootmoeder, met wie alles goed leek te zijn, maar om mezelf. Van nu af aan was ik verdoemd. Rond middernacht maakte mijn tante wat soep warm. Dat was een echt feestmaal – ik realiseerde me dat ik een ontzettende honger had – maar vlak daarna leek het alsof ik mijn ogen niet meer open kon houden. Het volgende dat ik me herinner is dat ik helder zonlicht zag door de gordijnen van het alkoofbed waar Colman en ik samen in lagen. Colman en mijn tante sliepen nog; tante Morag in een ongemakkelijke houding in een stoel. Ik dacht: Ik wil dat mijn grootmoeder begraven wordt zodat het leven opnieuw kan beginnen. Maar toen herinnerde ik me weer hoe dat leven er nu zou gaan uitzien. Ik begon zachtjes te huilen. Colman werd wakker en zag de tranen op mijn wangen. ‘Finbar kan ieder moment weer terug zijn,’ zei hij.

‘Ik ben zo bang,’ snikte ik.

Colman probeerde niet me te troosten. Hij wist dat hij in mijn

plaats net zo bang zou zijn geweest. Later die dag haalden mijn andere neefjes en nichtjes, die niet zo aardig waren als Colman, herinneringen op aan alle kinderpraatjes die ze ooit over Juniper hadden gehoord. Net als ik vonden ze toverkunst iets heel boeiends en opwindends, maar ze waren er tegelijkertijd bang voor. Dat kwam gedeeltelijk omdat ze dachten dat het zondig was, maar ook omdat ze bang waren dat het hun kwaad kon doen. De mensen zeiden dat heksen ziekten veroorzaakten, oogsten en dieren vergiftigden, en dat ze mensen doodden aan wie ze een hekel hadden.

‘Ze heeft twee van die enorme katten die haar vertrouwelingen zijn. Die praten met haar, net als mensen!’

‘Ze vliegt op haar bezemsteel. Als het volle maan is kun je haar zien vliegen in het maanlicht.’

‘Soms komen zij en de andere heksen bij elkaar en dan dansen ze allemaal zonder kleren aan, en ze...’ Mairi barstte in gegiechel uit en fluisterde iets in het oor van Seamas, die ook begon te giechelen.

‘Ze zeggen dat er enorme grotten onder haar huis zijn met bergen juwelen – robijnen, smaragden, goud en parels.’

‘Ze geeft je drankjes te drinken die maken dat alles er anders uitziet.’

‘Ik weet zeker dat de Boze,’ Domnal maakte snel een kruisteken, ‘er vaak komt... en dat er geesten zijn in haar huis... onrustige geesten... dat ze de doden oproept... dat er daar vermoorde kinderen zijn.’

Ik stampvoette.

‘Hou op!’ zei ik. ‘Finbar zal gauw weer thuiskomen en dan ga ik met hem mee.’ Maar ik was heel bang.

Mijn gezicht werd gewassen en mijn arme, ongelijk geknipte haar werd naar achteren gekamd en vastgeplakt met vet. Juniper vertelde me later dat mijn ogen daardoor reusachtig groot leken en mijn voorhoofd er wit en bloot uitzag. Ik kreeg een zwarte jurk aan die me veel te groot was en waar ik steeds over bleef struikelen. Ik had mijn goede, leren schoenen aan waar ik zo trots op was.

Mijn oom, Conor en nog een paar andere mannen droegen mijn

grootmoeders kist het huis uit. Daar was ik blij om, want met dit warme weer was het net alsof het lichaam een vreemde, zoetige geur in het huis verspreidde. Die geur vond ik vreselijk. Ik had ook genoeg van het stilzitten en waken. Waken, waarvoor? Er was niets te zien.

Ik had de dingen die ik wilde meenemen al uitgezocht – een winter- en een zomerkiel, mijn mooie kousen die mijn grootmoeder voor me had gebreid, mijn cape met de capuchon, een pop die Nan heette, een springtouw, en een muis die Colman een keer voor me uit hout gesneden had. Mijn tante stopte alles in een mand, deed er een appel bij en kustte me teder.

‘Je weet dat we van je houden, Leana, en dat je familie van ons bent. Als je in moeilijkheden bent zullen Gregor en ik je helpen. Je bent me net zo lief als onze eigen kinderen.’ Niet genoeg om bij jullie te wonen, dacht ik boos bij mezelf, maar ik moest zo huilen dat ik niet kon praten.

En dus liep ik achter mijn grootmoeders kist met dikke ogen van het huilen. Mijn keel was droog en er zat een brok in die ik maar niet kon wegslikken. Ik had de lelijke, zwarte jurk aan die te groot voor me was en die me klein en mager maakte. Op weg naar de kerk begon het te regenen en voor we er aankwamen waren we helemaal doorweekt. Natte slierten haar hingen als rattenstaarten in ons gezicht. Onze schoenen sopten over het pad, dat al snel in een modderpoel veranderde. De regen paste goed bij mijn stemming; bij het verdriet dat als een last op mijn schouders lag. Het verdriet om mijn grootmoeder die opgesloten lag in een kist en spoedig door de aarde zou worden ingesloten. Het verdriet omdat ik verloren was, omdat niemand van me hield en ik een vreselijk lot tegemoetging. Diep vanuit mijn geheugen kwam de herinnering aan een ander verlies. Ik werd me er heel langzaam van bewust dat ik Maeve de Schone ook voor altijd kwijt was. Ik was nu negen jaar en niemand wilde me hebben, behalve een heks.

‘Je zult wel haar leerling worden,’ zei Seumas. ‘Heksen kiezen kleine meisjes als leerling. Dan word jij ook een heks.’

‘Kop dicht!’ zei Bride. Tante Morag had de kinderen blijkbaar gewaarschuwd dat ze me niet bang mochten maken.

‘Het eerste wat ik ga doen als ik een heks ben,’ zei ik tegen Seumas, ‘is jou in iets afschuwelijks veranderen – in een kikkervisje.’ Ik zag mezelf al roeren in het een of andere stinkende brouwsel, waar kleine stukjes van levende beestjes in rondredren. Mijn maag draaide om van angst en afschuw.

Juniper was niet in de kerk, maar toen de kist het kerkhof werd opgedragen, zag ik haar tussen het groepje mensen dat om het graf heen stond. Ze stond daar eerbiedig en met een nadenkende uitdrukking op haar gezicht, terwijl Priester Fillan de gebeden zei. Toen ze de kist lieten zakken en de mensen bloemen op het deksel strooiden, strooide Juniper wat klaprozen en korenbloemen. Tillie stond aan het hek van het kerkhof vastgebonden, en toen de begrafenis voorbij was stond Juniper daar op me te wachten.

Niemand nam afscheid van me – ik hoorde immers nog bij het dorp – maar de mensen bleven staan kijken terwijl Juniper mijn mand oppakte en hem op Tillies rug vastmaakte. We vertrokken samen zonder iets te zeggen, ieder aan een kant van de ezel. Toen we al een heel eind de weg op waren, keek ik nog een keer achterom. Iedereen was toen al weg, behalve Colman. Hij had een witte wollen kiel aan die versteld was aan de ellebogen. (Mijn tante had niet genoeg geld om ons allemaal in het zwart te kleden voor haar moeders begrafenis.) Daar stond hij nog naar me te zwaaien, een klein wit stipje op de weg. Ik zwaaide terug. Toen we de laatste bocht omgingen, deed hij de roep van de wulp na. Die hadden we altijd gebruikt om elkaar te roepen als we in mooie zomernachten stiekem ons bed uitkroepen om er stilletjes vandoor te gaan. Ik hilde om het leven dat ik achterliet.

2 Het witte huis

Het was een heel eind naar Junipers huis. We kwamen langs een veld vol rijpe gerst, staken een ander veld over, gingen een hek door, en toen over een planken brug het water over. Later zou ik doodsbenuwd zijn voor die brug, maar nu was ik te bang voor Juniper om nog angst over te hebben voor de smalle plank en het woest stromende water. Ik liep nog steeds te snuffen. Juniper zei niets van mijn tranen, maar ik had ook niet het gevoel dat ze net deed alsof ze er niet waren. Ze liep gewoon door, zei af en toe iets tegen Tillie, en neuriede soms een liedje in zichzelf.

Het regende weer en ik voelde het water in mijn schoenen soppn. Bah... ik wist dat het bruine leer vlekken zou achterlaten op mijn mooie kousen. Daar begon ik toen ook weer om te huilen. Ik ging steeds langzamer lopen, maar deze keer vroeg Juniper niet of ik op Tillies rug wilde zitten. Het pad kronkelde nu heel steil de heuvel op. Ik vond het niet eerlijk dat ik zowel moest puffen en hijgen als huilen. We zwoegden samen het pad op, naar boven – Juniper neuriede nu niet meer – naar het witte huis met de stenen muren. Ik had altijd in een klein rond huisje gewoond dat gemaakt was van hout en leem, en behalve Juniper woonde iedereen die ik kende in zo'n soort huis.

‘Wacht even,’ zei Juniper. ‘Het is een beetje nevelig vandaag, maar het uitzicht hier is prachtig.’ Daar lag het dorp met al zijn kleine bijenkorfhuisjes en hun tuintjes, de schuren en velden in verschillende kleuren. Daarachter lagen het Grote Water en de Palissade, die gebouwd was om de vreemde duivels buiten te houden. Nog verder weg lagen de blauwe heide, de kust, de zee en de verre eilanden. En daar weer achter de bergen met hun toppen in de zon. Het was een prachtig gezicht. In het dorp zelf liepen heel kleine, mierachtige mensfiguurtjes rond.

‘We zijn bijna thuis,’ zei Juniper.

We waren nu helemaal boven aan de rots aangekomen en liepen over de rand heen. We stonden nu op het dak van de wereld. Het witte huis stond heel dichtbij en was in werkelijkheid groter dan in mijn herinnering. We liepen door een hek, en toen door een prachtige wilde massa bloemen – niemand had *bloemen* in zijn tuin, alleen maar dingen die je kon eten. Toen gingen we een paar lage treden op en liepen door de deur naar binnen. Mijn hart ging zo razend snel tekeer dat ik met moeite adem kon halen. Mijn eerste gevoel was een gevoel van ruimte – het was de grootste kamer die ik ooit gezien had, met in een hoek een trap naar boven. In het midden stond de grote haard en hoewel het zomer was, brandde er al een vuur, dat het huis de vertrouwde geur van turf gaf. Om de haard heen was een soort verhoging waarop kussens lagen en daar zaten twee enorme katten, precies zoals de kinderen hadden gezegd. Toen ze zag dat ik naar ze keek, stelde Juniper ze aan me voor.

‘Dit is Parel,’ zei ze en wees met haar hand naar de witte kat. ‘En dit is Robijn’ – dat was de grijze. De katten keken allebei even op alsof ze benieuwd naar me waren, en keken toen weer strak voor zich uit.

‘Waarom Robijn?’ vroeg ik. Het was de eerste keer dat ik iets zei sinds we het dorp hadden verlaten. ‘Ze is niet rood.’

‘Vanwege haar ogen,’ zei Juniper. ‘Ze schitteren in het donker, net als robijnen. En ik hou van robijnen.’

Voor het open haardvuur stond een met houtsnijwerk versierde stoel waarvan ik wist dat hij van Juniper moest zijn, en daarnaast stond een kleine stoel met een groen kussen.

‘Die is voor jou,’ zei Juniper.

‘Voor mij?’

‘Ik verwachtte je.’

Ik ging op de stoel zitten en Juniper begon mijn natte schoenen los te maken en mijn kousen voorzichtig uit te doen.

‘Wat een mooie kousen zijn dat!’ zei ze vol bewondering. In het dorp zeiden we nooit iets aardigs over elkaars bezittingen. Kinderen en dieren werden nog minder geprezen, uit angst het Boze Oog aan te trekken. Ik vond het maar gek.

Toen hielp ze me met het uittrekken van die klamme, zwarte

jurk waar ik zo'n hekel aan had, en wikkelde me in een zachte deken. Daar zat ik nu in mijn stoel met het groene kussen. De stoel zat heerlijk. Juniper bracht me iets warmes te drinken. Ik moest ineens denken aan die honingdrank die je alles heel anders deed zien.

'Wat zit erin?' vroeg ik argwanend en dacht: Ik zal toch *af en toe* iets moeten eten en drinken.

'Thee,' zei Juniper. 'Een thee die ik drink bij speciale gelegenheden, gemaakt van mijn lekkerste kruiden.'

Ik nam voorzichtig een paar slokjes en wachtte even of ik me raar en ziek ging voelen. Maar het smaakte zo heerlijk en ik had het zo koud gehad, dat ik het achter elkaar opdronk. De thee was zoet, maar niet overdreven, en rook heerlijk naar bloemen. Ik had bijna om nog meer gevraagd, maar ik wilde haar niet aanmoedigen. Ik begon me ontspannen en slaperig te voelen. Om niet in slaap te vallen, bekeek ik de kamer maar eens goed. Vooral wat er op de vloer lag. Ik had nog nooit iets anders op een vloer zien liggen dan stro en gedroogde kruiden, maar toch wist ik dat dit een kleed was. Er stonden interessante dieren op, dieren die ik best zelf wel eens zou willen zien. Juniper vertelde me hoe ze heetten: een leontosaurus (een groter en wilder soort leeuw), een griffioen, een draak, en een grote hagedis met vleugels. Aan een kant van de haard hing een ronde spiegel die gericht was op het dorp.

Aan de andere kant van de kamer stond een enorme tafel op een stenen vloer. Er waren planken omheen waarop kookpotten stonden en aardewerk kruiken en vaten. Later ontdekte ik dat die gevuld waren met een vloeistof die strokleurig kon zijn, of vijvergroen, of vaalzwart, of die de schitterende glans en kleurschakering had van Junipers robijnen ring. Er stond een groot buffet waarop grote aarden kruiken en aardewerk borden stonden, en een enorme stamper en vijzel. Er hingen bossen planten aan het plafond, waarvan sommige in dunne katoen waren gewikkeld. Later zou ik ontdekken dat je, als je de deur achter de tafel doorging, in een koele melkschuur kwam die achter het huis lag. Die had ook een stenen vloer, de muren waren wit, en er stonden marmeren tafels met botertonnen en karnen, kannen

en zeven. Er hingen ook pas gewassen doeken te drogen. In een hoek stond een stenen handmolen, waarmee ik later zwoegend ons meel zou malen.

Ik kreeg mijn bruine kiel weer aan, droge kousen, en de leren slofjes die Finbar op een van zijn reizen voor me gekocht had.

‘Die heb je vast van Finbar gekregen,’ zei Juniper. Dat vond ik nogal vrijpostig, dus gaf ik geen antwoord. Toen zei ze dat ze de koe moest gaan melken en dat ik, als ik wilde, best in haar huis mocht rondkijken.

Terwijl ze dat zei, moest ik denken aan de geesten en dode baby’s in de kasten en op zolder, maar ik zei niets. Het leek me het veiligst om haar te laten denken dat ik nogal dom was.

Toen ze weg was liep ik wat in de grote kamer rond en bekeek Junipers verzameling stenen en stukken glas, en een soort schaakspel met glazen stukken dat op een bord stond uitgesteld. Er lag een fluit op een fluwelen lap op een stoel, en er stond een harp in de hoek van de kamer. Ook stond er nog een luit tegen de muur. Ik vond de muziekinstrumenten minder interessant dan de vreemde kaarten die op een rij op tafel lagen. Op de kaarten stonden plaatjes van koningen en koninginnen, van clowns, soldaten en jonkvrouwen. Er was ook een plaatje van iemand die aan een galg hing, net zoals ik een keer in de stad Salen had gezien. Ik speelde een tijdje met de kaarten en toen kon ik me niet meer herinneren in welke volgorde ze eerst hadden gelegen, maar ik dacht dat Juniper het waarschijnlijk toch niet zou merken. Ik was behoorlijk onder de indruk toen ik zag dat Juniper boeken had. Er stond zelfs een hele rij boeken op een plank. Fillan was de enige die ik kende van wie ik wist dat hij boeken bezat, en hij had er maar een of twee. Ik pakte een boek van de plank. Ik hield het voorzichtig vast, sloeg het open op de tafel – de kaft kraakte een beetje – en zag dat het over de sterren ging, met afbeeldingen van mensen en dieren die om de sterren in de hemel heen getekend waren. Ik wist veel van de sterren en bedacht dat ik het heel leuk zou vinden dat boek later te bestuderen. Ik zette het weer op de plank. Er waren ook boeken met toverspreuken. Eigenlijk wilde ik best graag toverspreuken leren – het leek me heel spannend – maar ik was ook bang dat Juniper